

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums par ES regulu par dokumentu izsniegšanu un pierādījumu iegūšanu civillietu un komerclietu tiesvedībā pārskatīšanu

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu)

(2019/C 370/07)

Eiropas Komisija 2018. gada 31. maijā izdeva divus priekšlikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Padomes 2001. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp ES dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās ⁽¹⁾, un Regulai, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 13. novembra Regulu (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpus tiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs ⁽²⁾. Priekšlikumu mērķis bija galvenokārt uzlabot tiesu sadarbības netraucētu darbību šajās jomās, bet cita starpā arī nodrošināt dokumentu pārsūtīšanu un pierādījumu pieprasījumu saņemšanu, izmantojot decentralizētu IT sistēmu.

EDAU atzīst, ka personas datu apmaiņa ir nepieciešams elements tiesiskuma, brīvības un drošības jomas izveidē. Tāpēc tas atzinīgi vērtē priekšlikumu vispārējos mērķus uzlabot tiesu sadarbības efektivitāti civillietās vai komerclietās saistībā ar pierādījumu iegūšanu un dokumentu izsniegšanu, jo īpaši ar digitalizāciju un IT tehnoloģiju izmantošanu. Viņš piekrīt viedoklim, ka ierosinātie tiesību akti var faktiski ietekmēt ES pilsoņu ikdienas dzīvi.

Šajā atzinumā sniegti trīs galvenie ieteikumi, lai konstruktīvi palīdzētu likumdevējiem sasniegt šo ļoti svarīgo mērķi, vienlaikus nodrošinot atbilstību hartai un GDPR:

- sniegt skaidru juridisko pamatu IT sistēmai, ko izmantotu dokumentu, pieprasījumu un paziņojumu pārsūtīšanai šo regulu nolūkos. Jo īpaši gadījumā, ja IT sistēma ietvertu ES iestādes, struktūras, aģentūras vai biroja iesaistīšanos, šis juridiskais pamats principā ir jāparedz ES tiesību aktā. Pat gadījumos, kad personas datu apstrāde notiktu jau esošā IT sistēmā, EDAU iesaka paredzēt šādas sistēmas izmantošanu pašā tiesību aktā. Tomēr esošā sistēma, ko paredzēts izmantot, pati par sevi ir pienācīgi jāiedibina, pamatojoties uz ES līmenī pieņemtu tiesību aktu, un pašreiz tas nav veikts attiecībā *e-CODEX*. Ja ES likumdevējs izvēlas *e-CODEX* risinājumu, ir nekavējoties jānovērš juridiska instrumenta, ar ko iedibina un regulē sistēmu, trūkums ES līmenī,
- iekļaut pašos tiesību aktos IT sistēmas aspektu detalizētu aprakstu, piemēram, par datu aizsardzības pienākumiem vai attiecīgiem piemērojamajiem aizsardzības pasākumiem, kas sīkāk jādefinē īstenošanas aktos. Jo īpaši, ciktāl Komisija vai cita ES iestāde, struktūra, aģentūra vai birojs būtu iesaistīti jaunās sistēmas darbībā, tiesību aktā ideālā gadījumā ir jānosaka tās kā (kopīga) kontroles mehānisma vai apstrādātāja pienākumi,
- veikt ietekmes novērtējumu par datu aizsardzību, sagatavojot īstenošanas aktus.

Sīkāk aprakstītus ieteikumus EDAU sniedz šajā atzinumā.

EDAU joprojām ir iestāžu rīcībā papildu ieteikumu sniegšanai likumdošanas procesa laikā un regulu īstenošanas posmā pēc to pieņemšanas.

⁽¹⁾ OV L 174, 27.6.2001., 1. lpp.

⁽²⁾ OV L 324, 10.12.2007., 79. lpp.

1. Ievads un pamatinformācija

1. Eiropas Komisija 2018. gada 31. maijā izdeva divus priekšlikumus ⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kas grozītu:
  - Padomes 2001. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp ES dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās (turpmāk tekstā – “Regula par pierādījumu iegūšanu”),
  - Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (turpmāk tekstā – “Regula par dokumentu izsniegšanu”).
2. Ar Regulu par pierādījumu iegūšanu, ko piemēro kopš 2004. gada, paredz divus pierādījumu iegūšanas veidus starp dalībvalstīm: iegūt pierādījumus caur pieprasījumu saņemumu tiesu un iegūt pierādījumus tieši, to darot pieprasījuma iesniedzējai tiesai.
3. Ar Regulu par dokumentu izsniegšanu, ko piemēro kopš 2008. gada, paredz dažādus dokumentu pārsūtīšanas veidus no vienas dalībvalsts citai, izsniegšanas nolūkos šajā citā dalībvalstī, izmantojot pārsūtītājas struktūras un saņēmējas struktūras vai pārsūtot caur konsulāriem vai diplomātiskiem kanāliem. Tajā ir arī noteikti vienoti juridiskie nosacījumi, izsniedzot dokumentu pa pastu tieši aiz robežām, un paredzēta tieša izsniegšana, to veicot attiecīgās dalībvalsts kompetentajai personai, ja to atļauj šīs dalībvalsts tiesību akti. Tā ietver noteiktus minimālos standartus par aizsardzības tiesību aizsardzību. Regulas piemērošana “nav ierobežota tikai ar tiesvedību civiltiesās, jo tās darbības jomā ietilpst arī “ārpustiesas dokumenti”, kurus izsniedz dažādās ārpustiesas procedūrās (piemēram, mantošanas lietās, ko izskata valsts notārs, vai ģimenes tiesību lietās, ko izskata valsts iestādē), vai pat tad, ja tie nav saistīti ar kādu tiesvedību” ⁽⁴⁾.
4. Priekšlikumi ir iekļauti Komisijas 2018. gada darba programmā saskaņā ar *REFIT* iniciatīvām tiesiskuma un pamattiesību jomā, pamatojoties uz savstarpēju uzticēšanos ⁽⁵⁾. Priekšlikumiem ir pievienots ietekmes novērtējums ⁽⁶⁾.
5. Abos priekšlikumos paredzēta dokumentu, pieprasījumu un paziņojumu pārsūtīšana, izmantojot obligātu decentralizētu IT sistēmu, ko veido valstu IT sistēmas, kuras savstarpēji savienotas ar komunikācijas infrastruktūru, kas veicina drošu un uzticamu informācijas pārrobežu apmaiņu starp valstu IT sistēmām. Tajos arī paredzēts piemērot Regulu (ES) Nr. 910/2014 par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū ⁽⁷⁾.
6. Eiropas Parlaments 2019. gada 13. februārī pieņēma tā normatīvās rezolūcijas par abiem priekšlikumiem pirmajā lasījumā ⁽⁸⁾, cita starpā piekrītot iedibināt decentralizētu IT sistēmu ar nosacījumu, ka šādas sistēmas pamatā ir e-CODEX un ka šādas sistēmas ieviešana tiek nodrošināta ar deleģētajiem aktiem.
7. 2019. gada 6. jūnijā Padomē norisinājās politiskās debātes. Prezidentūra secināja, ka “Padome apstiprināja nepieciešamību modernizēt mūsu procesus attiecībā uz tiesu sadarbību civillietu un komerclietu tiesvedībā. Prezidentūra norādīja uz priekšroku, kas pausta attiecībā uz decentralizētu un drošu IT sistēmu. Tā piebilda, ka ministri varēja apstiprināt sistēmas obligātu lietošanu tikai ar konkrētiem nosacījumiem, tostarp ilgāku pārejas

⁽¹⁾ Priekšlikums COM(2018)378 final (turpmāk tekstā – “priekšlikums par pierādījumu iegūšanu”) un priekšlikums COM(2018)379 final (turpmāk tekstā – “priekšlikums par dokumentu izsniegšanu”).

⁽⁴⁾ Paskaidrojuma raksts, 2. lpp.

⁽⁵⁾ Komisijas 2018. gada darba programma: vienotākas, stiprākas un demokrātiskākas Eiropas darba programma (COM(2017)650 final, 24.10.2017.), II pielikums, 10. un 11. punkts.

⁽⁶⁾ Komisijas dienestu darba dokumenti SWD(2018) 285 un SWD(2018) 287.

⁽⁷⁾ Priekšlikuma par pierādījumu iegūšanu paskaidrojuma raksta 3. lpp. un priekšlikuma par dokumentu izsniegšanu 4. lpp.: “[I]ai gan principā nekas neliedz dalībvalstīm digitalizēt veidu, kā tās komunicē, pagātnes pieredze un prognozes par to, kas notiks bez ES rīcības, liecina, ka progress būtu ļoti lēns un ka pat tad, ja dalībvalstis rīkojas, sadarbību nevar nodrošināt bez ES tiesību aktos balstītas sistēmas. Priekšlikuma mērķi nevar pietiekami labi sasniegt, ja dalībvalstis rīkojas atsevišķi, to var sasniegt tikai Savienības līmenī”.

⁽⁸⁾ P8_TA(2019)0103 un P8_TA(2019)0104.

periodu un Komisijas nodrošinātu atsaucis aizmugursistēmu. Būs jāapsver arī nepieciešamo izņēmumu saraksta izveide. Visbeidzot, prezidentūra norādīja, ka *e-CODEX* būtu jābūt programmatūras risinājumam, ko lietot šim nolūkam. Turpmākais darbs būs jāveic tehniskā līmenī⁽⁹⁾.

8. Komisija 2019. gada 23. aprīlī iesniedza konsultācijas pieprasījumu Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājam (turpmāk tekstā – “EDAU”), lai novērtētu abu priekšlikumu atbilstību Vispārīgajai datu aizsardzības regulai (turpmāk tekstā – “GDPR”). EDAU atzinīgi vērtē Komisijas konsultāciju.

3. Secinājumi

24. EDAU atzinīgi vērtē priekšlikumu vispārējos mērķus uzlabot tiesu sadarbības efektivitāti civillietās vai komercietās saistībā ar pierādījumu iegūšanu un dokumentu izsniegšanu, jo īpaši ar digitalizāciju un IT tehnoloģiju izmantošanu. Tāpēc šā atzinuma mērķis ir sniegt konstruktīvu un objektīvu padomu ES iestādēm.

25. EDAU atzinīgi vērtē sistēmas augsta līmeņa arhitektūras identifikāciju pašā tiesību aktā un pienākumu nodrošināt uzticamu informācijas apmaiņu, kā arī nepieciešamību izmantot uzticamības pakalpojumus, kā noteikts Regulā (ES) Nr. 910/2014.

26. EDAU sniedz trīs galvenos ieteikumus, lai nodrošinātu atbilstību hartai un GDPR:

- sniegt skaidru juridisko pamatu IT sistēmai, ko izmantotu dokumentu, pieprasījumu un paziņojumu pārsūtīšanai šo regulu nolūkos. Jo īpaši gadījumā, ja IT sistēma ietvertu ES iestādes, struktūras, aģentūras vai biroja iesaistīšanos, šis juridiskais pamats principā ir jāparedz ES tiesību aktā. Pat gadījumos, kad personas datu apstrāde notiktu jau esošā IT sistēmā, EDAU iesaka paredzēt šādas sistēmas izmantošanu pašā tiesību aktā. Tomēr esošā sistēma, ko paredzēts izmantot, pati par sevi ir pienācīgi jāiedibina, pamatojoties uz ES līmenī pieņemtu tiesību aktu, un pašreiz tas nav veikts attiecībā *e-CODEX*. Ja ES likumdevējs izvēlas *e-CODEX* risinājumu, ir nekavējoties jānovērš juridiska instrumenta, ar ko iedibina un regulē sistēmu, trūkums ES līmenī,
- iekļaut pašos tiesību aktos IT sistēmas aspektu detalizētu aprakstu, piemēram, par datu aizsardzības pienākumiem vai attiecīgiem piemērojamajiem aizsardzības pasākumiem, kas sīkāk jādefinē īstenošanas aktos. Jo īpaši, ciktāl Komisija vai cita ES iestāde, struktūra, aģentūra vai birojs būtu iesaistīti jaunās sistēmas darbībā, tiesību aktā ideālā gadījumā būtu jānosaka tās kā (kopīga) kontroles mehānisma vai apstrādātāja pienākumi,
- veikt ietekmes novērtējumu par datu aizsardzību, sagatavojot īstenošanas aktus.

27. EDAU arī iesaka:

- abos tiesību aktos paredzēt īstenošanas aktu, lai sīkāk aprakstītu IT sistēmu un to, ka īstenošanas akti aptver jaunus nosacījumus par elektroniskiem pakalpojumiem un par tiešu pierādījumu iegūšanu, izmantojot videokonferenci, lai tādējādi iekļautu specifiskus aizsardzības pasākumus arī šādās apstrādes darbībās,

⁽⁹⁾ Padomes sanāksmes rezultāts (9970/19), 7. lpp., pagaidu versija pieejama: <https://www.consilium.europa.eu/media/39709/st09970-en19.pdf>.

Saskaņā ar prezidentūras dokumenta (9566/19) 8. un 13. punktu “Komisijas sagatavotajos ietekmes novērtējumos, kas pievienoti abiem priekšlikumiem, par vispārīgāko IT sistēmu ir atzīts *e-CODEX* projekts, kurš turklāt ir vienīgais, kas pieejams jau tagad. Citas decentralizētas sistēmas izstrāde nozīmētu, ka tās pašas problēmas, kas jau ir atrisinātas saistībā ar *e-CODEX* izstrādi, būtu jārisina vēlreiz. “Viens no esošajiem risinājumiem ir *e-CODEX* – sistēma, kuru gandrīz 10 gadu laikā ar ES finansiālu atbalstu izstrādāja dalībvalstu konsorcijs. *e-CODEX* pašlaik izmanto šādos nolūkos: Uzņēmējdarbības reģistru savstarpējās savienojamības sistēmai (BRIS); valstu maksātnešpējas reģistru savstarpējai savienojamībai; e-pierādījumu digitālās apmaiņas sistēmai. Tomēr, ciktāl ir runa par tiem lietošanas gadījumiem, kuru pamatā ir brīvprātīga sadarbība, *e-CODEX* vēl nav īstenots, un visas dalībvalstis to vēl nelieto. Šajā sakarībā diskusijās darba grupā tām dalībvalstīm, kurās patlaban nav IT sistēmu, kas atbalsta elektroniskās procedūras, Komisija varētu apsvērt iespēju – izstrādāt atsaucis īstenošanas risinājumu valsts līmeņa aizmugursistēmai, ar noteikumu, ka deleģācijas pauž pietiekami stingru un plašu atbalstu obligātai elektroniskajai saziņai. Visām sistēmām vajadzētu būt tehniski sadarbspējīgām, un tām būtu jāatbilst tam pašam tehnisko specifikāciju kopumam (protokolliem, standartiem, XML shēmām un darbplūsmām).”

- kopīgas kontroles gadījumā īstenošanas aktos noteikt attiecības starp kopīgajiem kontrolieriem un viņu starpā esošo obligāto pasākumu saturu,
  - precizēt īstenošanas aktu aizsardzības pasākumus, kas nodrošina piekļuvi ierobežotam pilnvaroto lietotāju skaitam,
  - ciktāl iespējams, detalizētāk noteikt statistiskos elementus, kas jāapkopo īstenošanas aktos.
28. Visbeidzot, EDAU arī turpmāk ir Komisijas, Padomes un Eiropas Parlamenta rīcībā, lai sniegtu ieteikumus šā procesa turpmākajos posmos. Šā atzinuma ieteikumi neskar nevienas papildu piezīmes, ko EDAU varētu izteikt, ja rastos papildu jautājumi. Tas atgādina, ka saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725 42. panta 1. punktu Komisijai, gatavojot īstenošanas aktus vai deleģētos aktus, ir pienākums apsprieties ar EDAU gadījumos, kad ir ietekme uz personas tiesību un brīvību aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi. Tāpēc EDAU paredz, ka ar to šajā saistībā vēlāk apspriedīsies par īstenošanas vai deleģēto aktu projektu nosacījumiem.

Briselē, 2019. gada 13. septembrī

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs
